

Over steigers en zelfsturing

Herman ROOSE

Tijdens mijn vakantie kreeg ik een heel boeiend en inspirerend boek in handen over "eenvoud in complexiteit". Een interessant deel van het boek handelde over het ontwikkelen van **zelf**organisatie in de natuur. Eén van de noodzakelijke mechanismen hiervoor is het gebruik van "steigers". Het viel me op hoe de metafoor van de "steiger" ook heel bruikbaar is wanneer we het ontwikkelen van zelforganisatie en zelfsturing van werkingen benaderen. Laten we eerst het begrip "steiger" toelichten.

Als men een brug in boogvorm bouwt, gebruikt men een steiger in de vorm van die boog, die elke steen draagt. Als de laatste steen van de boog is geplaatst, draagt elke steen van de boog de andere steen.

Op dat moment **kan** men de steiger wegnemen. De boog of brug is **zelfdragend** geworden, zal niet meer instorten en kan bovendien nog een loodzware last torsen.

Op dat moment **moet** men de steiger wegnemen, want hij verliest zijn ondersteunende functie en begint de vrije doorgang te belemmeren.

Ook een schip dat te water wordt gelaten, moet de steiger lossen om bewegingsvrijheid te krijgen.

Het beeld van de steiger zegt niet alleen iets over bruggenbouw, maar ook over hoe we met ondersteuning kunnen omgaan. Daarmee bedoelen we niet alleen ondersteuning van het bestuur naar de organisatie toe, ondersteuning van directie en middenkader, maar ook ondersteuning van medewerkers naar cliënten toe. In alle uithoeken van de organisatie zijn we voortdurend bezig met het oprichten van steigers, met het verheven doel mensen en processen te ondersteunen. Coachen, besturen, helpen, toegevoegde waarde binnenbrengen, aanleren... noem maar op... helpen de actie-kant van onze roeping te beschrijven om in de social-profit sector actief te zijn. Maar... hoelang blijven we coachen, hoelang blijven we aanleren, hoelang blijven we besturen? Net zo lang tot die andere of het proces **op eigen kracht** verder kan - op dat moment wordt de coaching, de ondersteuning, het beheer, stilaan ballast en moet de steiger worden afgebroken om geen belemmering te worden. Op dat moment kan het "steigermateriaal" beter ingezet worden op plaatsen waar het wel nog nodig is.

Zou het kunnen dat er **niet alleen** energie en evolutie ontstaat wanneer de steigers op het juiste moment, op de juiste plaats en door de juiste persoon worden aangebracht, **maar vooral** op het moment dat we de steiger weghalen en de persoon of het proces op eigen kracht laten evolueren en bewegingsvrijheid gunnen?

Waarschijnlijk is het tegen dit licht houden van al de acties die we dagelijks ontplooiën een denkoefening die we best allemaal nu en dan eens maken. Het maakt hierbij niet uit of we een opdracht opnemen binnen het bestuur of de directie, dan wel binnen de dienstverlening aan cliënten. Het zich overbodig kunnen maken of kunnen voelen is immers een ultieme oefening in rijpheid, waarbij we onze bemoeienissen niet meer nodig hebben om de eigen betekenis, eer, glorie en macht bevestigd te zien. We zouden wel eens ferm kunnen opkijken hoeveel energie en vitaliteit ondergesneeuwd ligt te wachten om uit te breken als we op het juiste moment stoppen met "helpen".

Citaten uit dit artikel zijn enkel toegelaten mits vermelding van de bron i.c.:

ROOSE Herman, Over steigers en zelfsturing, Oranjekrant, 2000, jrg. 27, nr.3